

LÄRANDE OCH SAMHÄLLE
BARN-UNGA-SAMHÄLLE

Examensarbete i fördjupningsämnet

Barndom och lärande

15 högskolepoäng, grundnivå

En studie om integration i förskolan
och inkludering av barn med svenska som andraspråk

A study on Integration in preschool and
Inclusion of children with Swedish as a second language

Yasmin Aluuan

Examen och poäng: Förskollärarexamen 210 hp

Datum för slutseminarium: April 2023

Examinator: Erika Lundell

Handledare: Robin Ekelund

Abstract:

Denna studie har som syfte att undersöka hur förskollärare förhåller sig och arbetar med inkludering av barn med svenska som andraspråk och om det går att förbättra deras inkluderande arbetssätt.

Undersökningen använder en kvalitativ forskningsmetod där individuella intervjuer analyseras med etablerade teorier i språkinlärning och inkludering av flerspråkiga barn som inte pratar svenska. Resultatet visar att pedagogerna som intervjuas i inkluderingsämnet påstår att det ingår i förskolans uppdrag att jobba inkluderande och deras förhållningssätt är i linje med styrdokumentet Lpfö (2018). Barn oavsett etniskt ursprung, kultur, språknivå, behov till stöd, olikheter, får ett bra bemötande av pedagogerna och på så sätt känner sig barnen trygga i detta nya sociala sammanhang. I sitt arbetssätt för inkludering använder förskollärare leksaker, sånger, sagor samt digitala redskap som polyglott eller TAKK kommunikationssätt.

Pedagogernas uppfattning om inkludering av barn med svenska som andraspråk reflekterar begreppets (inkludering) målsättning. Studiens pedagoger anger att det nås ett bra resultat, grundat på sina egna observationer, om barns delaktighet i verksamheten. Studiens resultat visar tydligt att styrdokumentet är regel i inkluderingsprocessen av barn med svenska som andraspråk men vissa förbättringar skulle kunna öka kvaliteten ytterligare. Att kunna jobba med mindre barngrupp för att nå barnen på individnivå, att ha mer tid med barnen i förhållande till de administrativa uppdragen, att det finns flerspråkiga pedagoger är några förslag som de intervjuade förskollärarna påpekar som fördel till inkluderingsprocessen. Slutsats av denna studie är att barn med svenska som andraspråk får den språkundervisningen som behövs i de intervjuade pedagogernas förskolor, något som stödjer barnen i de första stegen mot det svenska samhället.

Nyckelord: Inkludering, Språkinlärning, svenska som andraspråk och mångkulturella.

Förord

Jag vill passa på att tacka alla personer som har deltagit i mitt examensarbete. Jag vill tacka min handledare Robin Ekelund som varit som stöd under hela processen. Jag vill även tacka honom för alla råd, hjälp och även motivation som resulterade i ett genomfört arbete. Tack till mina arbetskamrater som deltog i intervjuerna samt även min familj som motiverade mig under perioden jag har varit nära att ge upp och hade tålamod med mitt humör samt de dagar jag har haft det som jobbigast. Jag uppskattar verkligen all support ifrån allihopa som fick mig att avsluta detta arbete.

Malmö Universitet, Mars 2023

Yasmin Aluuan

Innehållsförteckning

1-Introduktion.....	7
1.1. Inledning.....	7
1.2 Syfte.....	8
1.3 Frågeställning.....	8
2- Bakgrund	10
2.1 Inkludering.....	10
2.2 Mångkultur.....	10
2.3 Andraspråkinläring.....	11
2.4 Språkinläring	11
2.5 Förskolans styrdokument	11
2.5.1 I Styrdokument om inkludering	12
3 -- Tidigare forskning.....	13
3-1. Förskolan sociala språkmiljön.....	13
3-2 Inkludering och inkluderande undervisning och arbetssättet.....	14
3.3. Den mångkulturella förskolan.....	15
3.4. Planering och arbetssätt.....	15
4-Teoretiska utgångspunkter.....	18
4.1 Sociokulturella perspektiv.....	18
5-Metod.....	21
5.1. Val av metod	21
5.2. Kvalitativ metod.....	21
5.3. Urval.....	21
5.4 Genomförande av studie.....	22
5.5. Etiska riktlinjer.....	22

5.6 Databearbetning.....	23
5.7 Analysmetod.....	23
6. Analys.....	24
6.1 Resultat av intervjumaterial.....	24
6.2 Analys av resultat.....	31
7. Diskussion.....	36
7.1 Studien gentemot praktiken.....	38
7.2 Kritisk synpunkt på val av metod	39
7.3 Förslag till vidare forskning.....	39
7.4 Förslag till tillämpning av studiens resultat.....	39
Referenser.....	40
Bilaga 1.....	42
Bilaga 2.....	43

1. Introduktion

1.1. Inledning

Förskolan är en viktig plats för barn med svenska som andraspråk. Ofta är förskolan den första platsen där barnet kommer i kontakt med det svenska språket regelbundet och språkinläring är därför en viktig del av förskolan. I denna uppsats undersöks det hur pedagoger förhåller sig till arbetet med inkludering inom pedagogiska ramar för svenska som andraspråk i förskolan.

Förskolans styrdokument och läroplan är byggda på en demokratisk grund, där barns olikheter är uppskattade och alla är lika mycket värda. Inkluderingsarbetet i förskolan kräver kunskap. Pedagogerna förväntas inneha kunskaper om olika inlärningsprocesser, olika tillvägagångssätt och de ska också kunna anpassa sin undervisning till varje individuella barns behov för att säkerställa optimal inläring. Förskolan ska vara en plats som är anpassad för alla barn där varje enskild individ ges förutsättningar till utveckling och lärande. I en inkluderande miljö får alla barn verka utefter sina egna förutsättningar (Lpfö 18).

Bakgrunden till ämnesvalet är att synliggöra hur förskollärare bemöter barn i förskolan i olika miljöer och med diverse arbetssätt anpassade för att skapa mening för vartenda barn. Det är viktigt att skapa en inkluderande miljö i förskolan där barnen ges möjlighet att bygga relationer sinsemellan vilket i sin tur hjälper inlärningsprocessen. Det finns många faktorer som påverkar pedagogernas möjligheter att arbeta för inkludering av alla barn. Allt från barngruppsstorlek till individuella förutsättningar som språkkunskaper påverkar lärmiljön. Med flerspråkiga barn med olika bakgrund kan det lätt bli missförstånd; både mellan barnen men också i kommunikationen mellan pedagogerna och barnen.

Ytterligare en orsak till mitt ämnesval är att Sverige under de senaste åren har blivit ett mångkulturellt samhälle, där det är fler barn som talar flera språk och med olika etnisk, kulturell eller religiös bakgrund. Under 1970 och -80 talen var också förskolan en del av integrationspolitiken. Förskolan har blivit alltmer mångkulturell med många barn som är flerspråkiga. Barnen ingår i barngrupper där det finns olika språkliga bakgrunder. Dessa barn behöver det svenska språket för att kunna kommunicera och för att få en bra individuell och social utveckling samt känna på en tillhörighet till den svenska kulturen.

Detta examensarbete bygger på teorier och tidigare forskning dels om språkinlärning och dels om inkludering i förskolan. Modersmålet är en viktig del av ens identitet och det är grunden för allt lärande i barns språkutveckling. Uppdraget inom förskolan är att stötta och hjälpa barnen, ge dem möjligheten att utveckla talspråket samt en förmåga att berätta och kommunicera med andra plus att väcka barns intresse för skrivande och förståelse (Lpfö 18, s,14).

I mitt yrkesliv har jag stött på svårigheter med inkludering av barn från andra språkliga miljöer. Ibland händer det att barnen inte kan tala det svenska språket utan de kan endast grundläggande ord. En del av dem reagerar med aggressivitet eftersom de inte kan uttrycka sig med ord och de kan även ha svårigheter att anpassa sig till en ny miljö jämfört med miljön i sitt hemland. Det finns även dem som reagerar med kalla känslor såsom till exempel tillbakadragenhet eller självisolering. För just dessa barn tar det tid att bygga upp ett socialt nätverk. Lundqvist (2018) skriver om hur viktigt det är att de barn som vistas i förskolan upplever en välkomnande social miljö, att de känner tillhörighet, skapar egna meningsfulla sammanhang samt att de har någon att interagera med. Det skapar relationer som gynnar barnens välbefinnande. Av den anledningen är det viktigt att undersöka hur förskolan arbetar med just social inkludering av barn med annat modersmål än svenska och vad som kan förbättras.

1.2 Syfte

Syftet med detta arbete är att undersöka hur pedagoger förhåller sig till arbetet gällande inkludering inom de pedagogiska ramarna för barn med svenska som andraspråk i förskolan.

1.3 Frågeställningar

Föreliggande uppsats avser besvara följande frågor:

1. Hur förhåller sig intervjuade förskollärare till arbetet med att inkludera barn med svenska som andraspråk i undervisningen?

2. Vilka utvecklings- och förbättringsområden finns, enligt förskollärare, för inkludering och integration i förskolan?

2. Bakgrund:

I detta kapitel presenteras och förklaras definitionerna av de begrepp som står till grund för temat i studien. Nedan presenteras begrepp baserat på vetenskapliga teorier som förespråkas av förskolans styrdokument.

Inkludering, mångkultur, andraspråksinlärning, språkinlärning.

2.1 Inkludering

Inkluderingstermen uppkom först under 1960-talet som utveckling av begreppet *integrering*. Man har under tidens gång insett att begreppet integrering inte fungerar som ett begrepp för gemenskap och delaktighet (Ahlberg 2015).

Skolan använder sig av inkludering för att anpassa verksamheten utifrån alla barns behov så att de kan känna sig delaktiga (Ahlberg 2015). Alla barn är olika och pedagoger har som uppgift att verkställa så att alla känner att de passar in. Under 1990-talet ökade användningen av begreppet inkludering som ett alternativ till integration (Ahlberg 2015, 26).

Lutz (2021, s. 41) menar att inkludering i skolan innebär att miljön ska anpassas efter människors olikheter. I processen om delaktighet finns också möjlighet för barn att vara med och forma förutsättningarna i praktiken.

2.2 Mångkultur

Mångkultur och *mångfald* är begrepp som ofta används inom samhället men som ges olika innebörd beroende på vilken kontext de används i. När det gäller skolans värld är begreppen tätt sammanvävda med integration och inkludering. Mångkultur innebär att flera olika kulturer samspelar inom ett och samma geografiska område. Mångfald handlar om likheter och olikheter mellan olika människor, till exempel vilken kön man har, vilken ålder man är i, etniska bakgrund, religion, funktionsvariationer samt sexuell läggning. Inom förskolan kan synas liknande formuleringar. I Läroplanen (Lpfö 18, s. 5) står det att inget barn ska i förskolan blir utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

2.3 Andraspråksinläring

Enligt Sandell Ring (2021) görs språkinläringen hos barn med annat modersmål än svenska med hjälp av kroppsspråk, redskap (bildstöd, sagopåsar) eller genom högläsning av böcker. En annan metod är upprepning, så kallat repetition, det vill säga att läsa samma saga flera gånger. Att använda visuella bilder på olika frukter, djur och årstider stimulerar språkutvecklingen när man sätter ord på dem.

2.4 Språkinläring

För att kommunicera med omgivningen är språket en funktion som använder olika ljud (verbalt språk) eller med kroppsspråk (ansiktsuttryck, rörelse, gester) påstår Sandell Ring (2021, s. 224). Språkinläringen av ett förstaspråk kan vara en blandning av medfödda kognitiva strategier och interaktion med vårdnadshavare och syskon.

2.5 Förskolans styrdokument

Målsättningen i styrdokumentet riktar sig mot ett inkluderande arbetssätt som främjar lärande och utveckling för varje enskild individ. Enligt läroplanen för förskolan (Skolverket 2018) ska förskolan erbjuda en likvärdig och lärorik verksamhet som är anpassad efter varje individ där de ges möjlighet att utvecklas och vara delaktiga.

Barnkonventionen (2020, artikel 12) fastslår att alla barn har lika värde och ger barnen rätt att aktivt påverka sina liv. Rätten att påverka sitt liv inleds därför inte enbart hos vuxna.

Skolverket kräver inte bara goda lärmiljöer utan även att förskollärare har professionalitet, förhållningssätt och förmåga att skapa delaktighet, meningsfullhet och inkluderingsarbete. (Skolverket 2018, s. 5).

Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet, samt solidaritet mellan människor. (Lpfö,18, s.5). Inget barn i förskolan får bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller etnisk tillhörighet, religion eller annan

trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Detta gäller barnet och även personen barnet har anknytning till.

2.5.1 Styrdokument om inkludering av barn som har svenska som andraspråk i förskolan:

I skollagen (SFS 2010: 800) presenteras syftet med utbildning inom det svenska skolväsendet som anger att alla verksamheter har som mål att sträva efter riktlinjerna i förskolans styrdokument. Detta säkerställer alla barns inkludering i barngrupper, samt deras behov och rätt av att få det stöd som behövs.

Europakommissionen (2020) visar att inkluderande miljöer har en stor betydelse för barns välmående och inläring. Barnen känner sig viktiga och välkomna, vilket är en förutsättning för barns inläring. Barnens samspel med andra barn och vuxna genom att till exempel leka, utforska leksaker, lyssna på sagor hjälper till inkluderingsprocess.

3. Tidigare forskning:

Kapitlet om tidigare forskning redovisar flera avhandlingar om språkets roll i inkluderingsprocessen av barn med ett annat modersmål än svenska. Språkmiljö och kommunikationsstrategier för språkinlärning öppnar detta kapitel som försetts med exkludering, inkludering i förskolan av barn med svenska som andraspråk. Pedagogernas arbetssätt är avgörande för en inkluderande undervisning i svenska språket.

3.1 Förskolan som social språkmiljö

Norlings (2015) undersökte social språkmiljö i sin doktorsavhandling som syftar på hur olika språkliga sammanhang samspelar socialt där barn och vuxna använder verbala och kroppsliga uttryck som ett verktyg för att kommunicera med varandra. Det är samspelet mellan barnet och dess omgivning som ska anpassas efter barnets behov.

Norling menar att social språkmiljö, genereras av personalens förhållningssätt till språk, och skrivaktivitet och hur det skapas möjligheter för barn att prata, berätta, fantisera och diskutera.

Norling (2015) identifierar tre olika strategier som pedagoger använder i sociala språkmiljön:

- omsorgsstrategier: det handlar om hur vi är lyhörda inför barnens signaler för att skapa en positiv miljö.
- kommunikativa strategier: samtalsklimatet för varje barn som en del av det övergripande samspelet och leken. Klimatet i förskolan gör att barnen känner delaktighet, inkludering där pedagogerna är förebilder.
- Lekstrategier: hur vi använder oss av mindre grupper, vilken tillgång och vilket material för lek vi ger barnen som i sin tur utforskar dessa materiella leksaker.

Norling (2015) belyser att pedagoger behöver kunskap om material, leksaker, koder, signaler och grad av öppenhet.

Norling (2015) menar att leken kan liknas vid ett laboratorium där barnen bearbetar erfarenheter och utforskar nya upplevelser och begrepp. I leken utforskar de hur språket kan användas, hur det låter och vad ord betyder.

Norling (2015) tar upp öppna frågor om ett varierat och mer avancerat språkbruk samtidigt som bekräftas, stöttas och utmanas barn språkligt.

Enligt Kultti (2012, s. 17) är förskolan som språkmiljö viktig men även generellt som miljö för lärande och utveckling. Kultti (2012, s. 41) belyser i sin avhandling att förskolan som social och institutionell miljö undersöker "flerspråkighet" såsom den visar sig.

Syftet med studien är att belysa förutsättningar som förskolan ger barnen, vilket deltagande som finns samt hur språklig och kommunikativ utvecklingen ser ut i förskolan.

Kulttis (2012) resultat visar att människor formas av de sociala sammanhangen och den kultur som råder i den omgivning man befinner sig i. Därav betonas förskolans roll för att skapa en miljö som utvecklar barnens sociala och kommunikativa förmågor.

Kultti (2019, s. 88) observerar att barnen använder språkalternering på olika sätt och olika miljöer. Vid två års ålder använder barnen språkalternativ för att delta i gemenskap och samspela med andra barn. Inkludering hjälps åt genom att byta språk, från modersmålet till majoritetsspråket i gemensamma förskoleaktiviteter.

Kultti (2019, s. 89) menar att användning av andra språk än svenska i förskolan kan uppfattas som social exkludering och som något som minskar lärares kontroll över barngruppen.

Inkludering syftar till att alla barn ska få möjlighet att delta i verksamheten utifrån sina egna förutsättningar. Denna pedagogiska metod förespråkas av förskolans läroplan (Lpfö 18).

Begrepp som öppenhet, respekt, jämställdhet och lika värde är ledord i jobbet med barn.

Ett inkluderande arbetssätt innebär att det är miljön och omgivningen som anpassas efter barnens behov, inte barnen som ska anpassa sig efter miljön. Samarbete och gemensam problemlösning är betydelsefulla aspekter av gemenskap och demokratiska processer.

3.2 Inkludering och inkluderande undervisning och arbetssättet

Alla barn kan känna sig socialt och pedagogiskt delaktiga enligt Lundqvist (2018). Lundqvist (2018, s. 17) påpekar i sin avhandling att barnen är i behov av stödinsatser i utbildningsaktiviteter genom rutiner och lek. Det handlar om social gemenskap, lärande och värdesättning av barns olikheter. Förskolan skulle erbjuda barn en trygg, lekfull och lärorik tid samt förbereda dem för deras fortsatta utbildning i förskoleklass, skola, fritid.

Lundqvist (2018) påstår att inkluderande undervisning för alla barn ges genom goda förutsättningar för lärande. Att barnen känner tillhörighet och lär sig nya saker blir det ett medel för att uppnå det inkluderande målet. Lundqvist (2018, s. 116) i sin avhandling om

begreppet integrerade för att beskriva den typ av stödinsatser som vävs in i lärmiljöers pågående aktiviteter (materiellt och relationellt integrerat stöd).

Motsatsen till inkludering är *exkludering* som innebär att ett barn utesluts ur den fysiska eller sociala miljön på något sätt, istället för att inkluderas enligt Lutz (2021).

Det är viktigt att barnet känner sig som en del av en social gemenskap, enligt Lutz (2021, s. 47) i det dagliga arbetet. Lärmiljöer skapas under både strukturerade och ostrukturerade stunder. Strukturerade stunder innebär att det är tidsbestämt samt att det finns en rutin och en plan. Ostrukturerade stunder är när det är relativt fritt att hantera tid såsom personalen och barnen själva vill. Inkludering- exkludering i relation till språkalternering är ytterligare en central fråga inom detta.

3.3 Den mångkulturella förskolan

Enligt Lunneblad J. (2013) så har förskolan varit en del av samhällets politiska intentioner, sedd som en mötesplats för människor med olika bakgrunder och erfarenheter.

Lunneblad (2013) belyser i sin forskning att integrationen i förskolan handlar om flerspråkighet, språkinläring och förberedelseklasser. Han visar i sin studie att lärare söker efter det som är gemensamt och förenar barnen medan kulturella olikheter lyfts upp i dialogen mellan pedagoger och vårdnadshavare såsom mat, kläder, högtider och barnuppfostran. Lunneblad (2018, s. 36) påstår att den pedagogiska forskningen om mångkulturella samhället har dominerats av frågor om flerspråkighet, språkinläring för att få bredare bild om barn som har svenska som andraspråk. Studien har gjorts på förskolor och skolor och konklusionen var att läraren förenar barnen i en gemenskap.

3.4 Planering och arbetssätt

En ny studie av Karlsudd (2021) publicerad i *British Journal of Special Education* 2021, 1,21, har fått internationell uppmärksamhet visar att barnen ingår i en gruppgemenskap där olikheter ses som en stark resurs. Målet är att förskolepersonalens grupporienterade planering och arbetssätt ska visa vägen för en ökad känsla av tillhörighet för alla barn i förskolan. När det gäller barn i behov av särskilt stöd på inkludering i barngruppen kräver att personalen fokuserar på omsorg och kommunikation utan att behandla barnet med traditionellt kunskapsinriktade aktiviteter. Det var barnets styrkor som Karlsudd:s modellen stöddes på och inte verksamhetens normer och krav. Denna modell presenterar en systematisk ordning

när det gäller planering, aktiviteter och utvärdering. Modellen kopplas till sju viktiga delar av förskolans verksamhet:

A- Målvärde/ "Traditionell kunskap"

Förskolans läroplan formulerar målen med värdet och kunskap som undervisningen måste ge varje barn. En inkludering ska ha en demokratisk grund och då bör barnen delta i formuleringarna av målen tillsammans med pedagoger.

B- Uppgifter/ aktiviteter

Barns aktiviteter och uppgifter utformas från barns perspektiv och ej barnperspektiv för att lärandet ska vara meningsfullt. Det betyder att barnen behöver trygghet, genom att individanpassa (innehåll, syfte, nivå, metod och takt). aktiviteterna, uppgifterna kan inkludera alla barn i lärande.

C-Pedagoger:

Lärande gynnas av en bra relation mellan pedagoger och barn. Lärande och undervisning utförs från barnperspektiv. Förskollärare leder lärandet på ett sätt som passar alla barn utan att använda individuella kategoriseringar som kan ha en exkluderingsseffekt.

D - Grupp/ kamrater:

Individualiseringen i lärandet hjälps åt om barnen ingår i en välbetänkt barngrupp. Känslan att bli delaktig, att ha kamrater (bra sociala kontakter) har en positiv effekt i lärandet och inkludering.

E- Miljö:

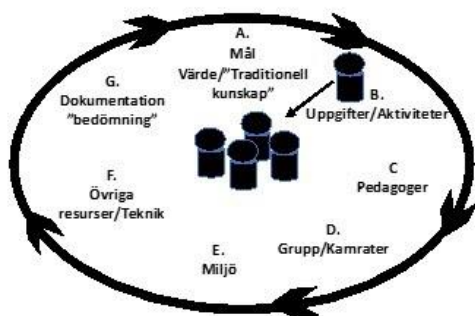
Miljön kan skapa problem med lärandet hos vissa barn. Otillräckligt utrymme för lek, rörelse och individuellt arbete kan förklara barns svårigheter i lärandet. Stor barngrupp eller underbemannad personal kan också hindra undervisningen i förskolan.

F- Övriga resurser, teknik:

Tekniken (dator, surfplattor) tillsammans med en kompetent personal i jobbet med dessa teknikprylar kan hjälpa avsevärt i lärandet av barn med svårigheter eller utmaningar på en generell grundlag.

G- Dokumentation/” bedömning”

Aktiviteterna och uppgifterna individanpassas med den här modellen. Hur barnen upplever sitt lärande bör vara baserat på individuell och rätt nivå, men pedagogerna måste även anpassa aktiviteter utifrån barnens förmågor och skapa en gemensam grupptillhörighet.

Figur 1. Modellen i figur 1 används för att lösa svårigheterna i inkluderingen av vissa barn i barngruppen. (Karlsudd 2021). Resultatet av Karlsudds studie var att förskolepersonalen hade accepterat modellen med mer individualiserad undervisning men de behövde vidare ett mer detaljerat tillvägagångssätt och utbildning.

Sammanfattning:

Studierna som har presenteras i detta kapitel kommer fram till olika resultat när det gäller språkets roll i inkluderingsprocessen av barn i förskolan. Inkluderingen av barn med svenska som andraspråk är en grupporienterad inkludering när det gäller språkinlärning enligt Norling, Lunneblad, dock med undantag i Karlsudds studie (2021). Olikheterna negligeras medan det gemensamma lyfts upp. De vuxna bestämmer aktiviteterna och det svenska språket är en tydlig utgångspunkt för inkluderingsprocessen, annars kan det förekomma en exkludering av barn som använder ett annat språk. Karlsudds studie fokuserar på en mer individualiserad utbildning som underlättar i sin tur en ökad delaktighet av barnen till en grupp. Den här studien har som syfte att se om inkluderingsprocessen ses från olika perspektiv av förskolepersonalen i deras arbetssätt med barnen med svenska som andraspråk.

4. Teoretiska utgångspunkter:

Inkluderingsprocessen genom språkinlärning för barn med svenska som andraspråk ska undersökas med hjälp av tre teorier som uppmärksammar språket som redskap för delaktighet i förskolan verksamhet. Två teorier betonar det sociokulturella perspektivet för inlärning och den tredje belyser en specifik didaktisk uppbyggnad i lärprocessen.

4.1 Sociokulturellt perspektiv:

Denna studie är inspirerad av ett sociokulturellt perspektiv på lärande som beroende av de kulturella omständigheterna vi lever i.

Säljö (2014, s.66,67) beskriver att lärande sker på kollektiv- och individnivå och att det sker i alla sammanhang där människor samspelar med varandra. Säljö (2014) menar att barnen lär genom lek och annan form av samspel med personer i omgivningen. Barnen lär sig att uppmärksamma, beskriva och agera i verkligheten på ett sätt som omgivningen tillåter och uppmuntrar. De verktyg och redskap vi har idag är utformade av tidigare generationers erfarenheter samt insikter, kommunikation och interaktion är avgörande för hur resurser skapas och förs vidare (Säljö 2014).

Ett av de redskap vi har är språket. Språket ger oss förutsättningar att ta till oss kunskap och information samt lär oss begrepp som i sin tur gör att vi skapar mening. Vidare beskriver Säljö (2014) att samspelet står i fokus i det sociokulturella perspektivet på lärande.

Kommunikation i samspel med andra ger människor möjlighet att ta andra perspektiv, få ökad kunskap och utveckling kring ett ämne.

Vygotskij (2005, s.16) belyser i sin teori att inlärningen sker som en social process vilket medför att barnet blir delaktigt i den gemensamma kulturen och kulturen kan därför vara social. Förskolan är den första mötesplatsen där barnet möter formellt lärande. Miljön ses som en betydande faktor för barns lärande. Det sociokulturella perspektivet bygger på Vygotskijs teori (2005, s.15) om inlärning som ett socialt samspel och det är kopplat till vår studie, eftersom syftar till att få kunskap om hur förskollärare tar sig an inkludering av alla barn. Samspel i förskolan, utifrån Vygotskijs teori lär vi oss genom sociala sammanhang som

utvecklar vår uppfattning - antingen i dialog med andra genom talet eller i dialog med texter som läses eller lyssnar.

Det sociokulturella perspektivet kännetecknas av att vi lär oss av vår omgivning och även av varandra, hur människors handlingar och tänkande kan förstås, i relation till kulturella och sociala resurser. Ett sociokulturellt perspektiv är betydelsefullt till min studie eftersom den syftar på att undersöka hur de intervjuade förskollärare arbetar för inkludering av barn med svenska som andraspråk i förskolan. Enligt Vygotskij (2005, s. 38) är språket ett av de viktigaste verktygen med kommunikativa funktioner. Språket är framför allt ett medel för social interaktion med andra som bygger individens sociala erfarenhet.

Lutz (2021) pratar om att pedagoger möter barn som behöver olika stöd i läroprocessens utmaningar så att ökad betoning på didaktik behövs i lärandets miljö. En didaktisk uppbyggnad är ett sätt att ytterligare klara de svårigheterna som uppkommer i läroprocessen. Lutz (2021, s.46) menar att för att kunna fördjupa förståelse och konkretisera inkluderingsbegreppet behöver man analysera olika dimensioner i verksamheten, nämligen social dimension, organisatorisk dimension, fysisk och rumslig dimension samt didaktisk dimension. Sociala dimensionen utgår från barnen som bedömer hur de känner sig som en del av en social gemenskap. Att barnen känner trivsel och en social tillhörighet i den verksamhet de möter är grundläggande för att skapa förutsättningar för utveckling och lärande. Organisatoriska dimensionen är betydelsefull för inkludering av barnen och har att göra med inkludering i lärmiljöer och fungerande stödstrukturer. En av de deltagande är kommunerna som organiserar specifik verksamhet i egna lokaler. Pedagoger har stödstrukturer i den dagliga verksamheten. Fysisk och rumslig placeringen av barnen i en verksamhet kräver att barnen befinner sig ofta i olika mindre grupper så att inkluderingsarbetet anpassar verksamheten utefter barns behov. Didaktisk dimension: Pedagoger möter olika barn som behöver olika stöd och utmaningar i läroprocessen. Miljöer som byggs på ett sätt att ytterligare lärande förstärker relationen på de svårigheter som uppkommer. Förskolan ska enligt skollagen vara likvärdig och erbjuda alla barn en likvärdig förskoleverksamhet av hög kvalitet (Skolverket 2018).

Sammanfattning:

De två teorierna används till att analysera materialet av denna studie när de intervjuade pedagogerna svarar på frågeställningen och därmed kunna uppnå syftet med detta arbete. Inkluderingsprocessen med hjälp av språkinläringen (svenska språket) kan analyseras från

ett sociokulturellt perspektiv utifrån Säljös och Vygotskijs synvinkel på teorin. Enligt Säljö grundas dagens lärande i sociala sammanhang på tidigare erfarenheter som tillämpas för att skapa framtida resurser i språkinläring. Vygotskijs sociokulturella synvinkel accentuerar språkets roll för interaktion, därmed inkludering i socialt sammanhang. Svårigheter i språkinläring och som följd i inkluderingsprocessen kan uppkomma men Lutz:s teori belyser hur dessa svårigheter kan undvikas med hjälp av den didaktiska metoden.

5. Metod

I denna del presenteras metodvalet med utgångspunkt i studiens syfte. Här kommer även att presenteras studiens urval.

5.1 Val av metod

Syftet med denna studie är att undersöka hur pedagogerna förhåller sig till arbetet gällande inkludering i förskolan för barn som har svenska som andraspråk utgår från en kvalitativ metod. Larsen (2009, s 23) menar att frågeställningen styr valet av metod och när vi vill ta reda på någon attityd kan en kvalitativ metod passa bäst. Kvale (2009) skriver att den kvalitativa intervjun är en metod för att fånga erfarenheter och innebörder ur respondenternas vardagsvärld. Intervjun är utformat med öppna frågor som anpassade sig till följdfrågor.

5.2 Kvalitativ metod

Kvalitativ metod, i form av intervjuer, kallas mjukdata som enligt Larsen (2009, s. 22) är mest lämplig för en undersökning. Kvalitativ undersökning ger fördjupning i ämnet. I en kvalitativ studie bestämmer forskaren i förväg vilka frågor som ska ställas. Under intervjun ställde jag öppna frågor och personen som intervjuades kunde svara friare. På så sätt hade jag större möjlighet att tolka. I mina intervjuer använde jag diktafon för att spela in intervjuerna så att jag kunde fokusera på dialogen med pedagogerna. Intervjuerna kunde jag analysera efteråt. Alvehus (2013, s. 22) menar att med kvalitativ forskning (en tolkande forskning med hjälp av frågeställning) kunde forskare undersöka och ta del av pedagogernas tankar. Enligt Kvale, (2009) är syftet med den kvalitativa forskningsintervjuer att förstå världen från undersökande personens synvinkel, genom deras erfarenheter.

För insamling av data har jag använt strukturerade intervjuer för att kunna samla in data som svar på frågeställningar.

5.3 Urval

Min studie bygger på intervjuer med fyra utbildade förskollärare som har olika lång erfarenhet i förskolor. De jobbar i olika kommuner och med olika åldersgrupper på förskolan.

Förskollärare, två av dem hade lång erfarenhet av flerspråkiga barn. De är bosatta i Sverige sedan länge och har annat modersmål än svenska. Pedagogerna har erfarenhet av arbete i flera mångkulturella förskolor. En av förskollärarna jobbar på en avdelning med 1 till 3 års ålder barngrupp medan de andra förskollärarna jobbar med 3-5 års ålder barngrupp. Det är en variation i inkluderingsarbete som sker i olika åldersgrupper i förskolan som kan även vara flerspråkiga. Förskollärare 3 utbildade sig 1991 och har arbetat i 31 år på olika verksamheter i samma kommun. Förskollärare 4 utbildade sig 2014 och har arbetat på kommunala och privata förskolor. Den urvalsmetod som använt kan liknas vid metoden "snöbollsurval" som i boken Skriva uppsats med kvalitativ metod (Alvehus, 2019) beskrivs innebära att sökandet av informanter görs med hjälp av tips från intervjupersoner.

5.4 Genomförande av studie:

Frågorna skickades ut till förskollärarna genom mail. Jag ville undersöka deras erfarenhet, tankar och deras bemötande med barn som har svenska som andraspråk. Intervjuerna ägde rum på de utsedda förskolorna. Intervjuerna spelades in i diktafon och anteckningar gjordes vilket underlättade möjligheten att ställa följdfrågor. Förskollärare som har medverkat i intervjuerna är mellan 35 - 57 år. Efter två veckor var jag färdigt med alla intervjuer med alla fyra deltagare. Jag lyssnade noga flera gånger på det inspelade materialet och sedan skrev jag ordagrant ner allt som hade spelats in. Enligt Kvale (2009) ska intervjuaren vara insatt och känna till intervjuens inriktning. Intervjuaren ska vara strukturerad och forskande, tydlig i frågorna och visa hänsyn och lyssna uppmärksamt samt ha en empatisk inställning.

5.5 Etiska riktlinjer

Jag har under studien följt Vetenskapsrådets forskningsetiska principer (2002). Dessa är riktlinjer för vilket material forskaren får samla in och hur detta ska hanteras. Jag har utgått från följande riktlinjer:

- Informationskravet, vilket innebär att alla deltagande i studien får tydlig och detaljerad information om studien, de vet att de får ta del av och kan begära ut insamlat material som rör dem själva.
- Samtyckeskravet, som handlar om att alla deltagande i studien har accepterat att delta i studien och att de när som helst kan avbryta sitt deltagande i studien.

-Konfidentialitetskravet, som innebär att alla deltagares identitet (namn, adress, annan känslig information) skyddas och anonymiseras. Vidare kommer allt insamlat material att hanteras på sådant sätt att det inte är åtkomligt för andra.

- Nyttjandekravet, vilket innebär att allt insamlat material enbart kommer att användas för angivet syfte. Materialet kommer att sparas i minimum ett halvår och efter att examinationen är godkänd får det sedan destrueras.

Samtyckeskravet betyder att alla individer deltar frivilligt och har rätt att bestämma över sin medverkan.

5.6 Databearbetning:

Insamlingen av data skedde genom intervjuer av fyra förskollärare som i sin tur spelades in via diktafon. Varje samtal transkriberades i separat dokument i syfte att på ett tydligt sätt få syn på olika svar. Intervjuerna tog ca 20 - 25 minuter och genererade 2 - 3 timmar transkribering tid per intervju. Syftet var att underlätta efterarbetet med insamlade datamaterial. Sedan har samtliga dokument organiserats på olika kategorier utifrån frågor. Larsen (2018, s. 160) menar att det finns två sätt att göra: textanalys, delanalys och helhetsanalys. Analysen utgår från det teoretiska perspektivet som jämförs med insamlade empiriska materialet efter systematiserat. Larsen (2018, s. 161) att analysera kvalitativa data är genom att göra en innehållsanalys, innehållsanalys och beskriver processen som ett viktigt hjälpmedel.

Analysmetoden i min studie är en innehållsanalys som jag använder för att lyfta fram det insamlade materialet i de transkriberade intervjuerna så att inkluderingsprocessen av barn med svenska som andraspråk beskrivs med hjälp av relevanta information för arbetets frågeställningar.

5.7 Analysmetod

Svaren som samlats in från intervjuerna sammanfattas och skrivs ut i resultatdelen.

I min studie har jag samlat svaren från intervjuerna och beskrivit dem i resultatdelen utifrån dess värde för arbetets syfte. Materialet (empirin) som erhållits från de intervjuade förskollärarna har jag kodat med hjälp av följande ord: inkludering, delaktighet, språkinlärning, svenska som andraspråk. Denna kodning har jag bevarat strikt i studiens huvudanalys för att kunna koppla studiens teoretiska utgångspunkter och tidigare forskning till frågeställningarna i arbetet.

6. Analys

I detta kapitel kommer studiens undersökning om pedagogers förhållningssätt till inkludering i verksamheten av barn med svenska som andraspråk att analyseras.

I början av analysen kommer pedagogernas arbetssätt i undervisningen för att barn ska känna sig inkluderade, delaktiga och trygga på förskolan att utredas. Inkluderingsprocessen kan träffas av flera svårigheter och studien kommer att föreslå förbättringar i takt med att empirin utforskas. Med hjälp av analysen besvaras studiens syfte och frågeställningar. Studiens analys börjar med en sammanställning av intervjumaterialet. Resultatet av intervjumaterialet konfigureras efter den kod (inkludering, delaktighet, språkinlärning, svenska som andraspråk) som har fastställts i analysmetoden.

Resultatet av intervjumaterialet avslutas med en sammanfattning.

6.1 Resultat av intervjumaterial

De fyra förskollärarna beskriver inkludering som ett komplext begrepp. Inkluderingen av barn med svenska som andraspråk ställer krav på tillhörighet, delaktighet, inflytande i verksamheten, en anpassad och trygg miljö. Förskolan ska anpassa undervisningen och aktiviteterna från varje barns förmågor och svårigheter menar förskollärarna som intervjuats. Förmågorna synliggörs och svårigheterna dämpas gör alla fyra förskollärare tydligt. Allt detta följer riktlinjerna i läroplan för förskolan, förklarar samtliga pedagogerna. Ett viktigt första steg i inkluderingen är bemötande av barn som befinner sig på olika nivåer i språkkunskap både i modersmål och i svenska. Kommunikationen är bristande och personalen skulle ersätta språket med andra verktyg. Pedagogerna tycker att det är viktigt att bygga upp en trygg tillvaro för barnen. Det görs genom en nära relation som kan vara även som fysisk kontakt mellan pedagoger och barn om det behövs.

Förskollärare 1, uppger att:

“Det är viktigt att bygga en bra relation med barnen från början så att de känner sig trygga”.

Förskollärare 3 belyser att:

“God relation till barn är grunden till lärande”. “Ett nära band mellan barn och pedagoger motiverar delaktigheten i vardagens aktiviteter”. “Men det är inte lätt att ha en nära relation till alla barn för vissa av dem vill vara ensamma.”

Förskollärare poängterar att barnen skulle känna trivsel, social tillhörighet och trygghet i verksamheter.

Förskollärare 4 understryker följande:

“Man bör sträva efter att skapa en god relation och en trygg miljö. Som pedagog kan det vara bra att ha en lista med olika ord på barnets språk som kan underlätta kommunikationen. Vi måste lära oss sånger på flera språk och det nödvändiga ordförrådet för att samtala med barnen om till exempel deras hemländer.”

Förskollärare 2 och 3 delar samma åsikt i frågan om barns trivsel, social tillhörighet och trygghet som förskollärare 4 berättat ovan.

Inkludering innefattar barns delaktighet i verksamheten utifrån egna förutsättningar som LPFÖ (2018) kräver och därför måste pedagogerna hitta varierande former för alla barn. För att känna tillhörighet bemöts tysta barn eller barn som inte än pratar med beprövade metoder som ersätter talspråket. Exempelvis berättar Förskollärare 2:

“Där ingår kramar och en annorlunda omsorg för små barn. För tysta barn jobbar vi med bildstöd, polyglott, TAKK, lek teckning, kroppsspråk, sång, musik, målning. I allt detta sätter vi ord på allt.”

Tillhörighet, delaktighet skapas både på individnivå och gruppen. Pedagogerna berättar att de lyssnar på barnen och upptäcker deras intresse. Utifrån barns intresse formas miljöer som hjälper barnen att kommunicera mellan dem och pedagogerna och därmed den önskade språkinläringen samt språkutvecklingen sker på ett naturligt sätt.

Förskollärare 3 markerar särskilt att i sitt arbetssätt för tillhörighet, delaktighet, inkludering av barn med svenska som andraspråk:

“De spontana aktiviteterna, inte minst de roliga festerna, som delar barnen i mindre grupper efter gemensamma intressen där vuxna är med och försöker styra dialogerna för en bättre språkinlärning av svenska språket.”

Mångkulturaliteten som kännetecknar dagens Sverige syns tydligt även i förskolan där lärandet utgår från den sociala interaktionen mellan individer (barn emellan och barn-förskollärare) med olik kulturell och etnisk bakgrund enligt Lunneblad (2006). Vissa barn pratar inte svenska hemma utan ett eller även två andra språk berättar förskollärare 3. I en sådan situation kan det vara svårt att lära sig svenska men det beror från barn till barn, plus att språkutvecklingen kan ha olika faser för barngrupperna är formade efter ålder, inte efter språknivå tillägger förskollärare 3. För att kompensera svårigheterna som uppkommer i språkinlärning för barn med svenska som andraspråk används olika sätt att utmana och stimulera dem, berättar den tredje förskolläraren som har jobbat i 31 år, från 1991, på olika ställen där 98 procent har varit tvåspråkiga barn. Pedagogerna menar att de använder olika metoder i lärande av språkutveckling för barn genom läsning av sagor, rim, ramsor och sånger.

Förskolläraren 3 påpekar:

“När man ser att alla barn är delaktiga, alla barn är med och deltar, när de säger vad de tycker och tänker och att pedagogerna accepterar deras tankesätt.” “Det uppstår situationer där vissa barn är svårare att stimuleras till aktiviteterna och som vill leka ensamma och en sorts exkludering uppstår.” “I en barngrupp på 20 barn till en pedagog är det komplicerat att ha alla barn med. Resurspersonal borde finnas till hands.”

Barns inkludering uppnås genom att de känner sig delaktiga i ett sammanhang. Att vara trygg, att våga känna och uttrycka sig, att ha roligt samt uppleva gemenskap är några exempel på hur barnen känner tillhörighet och delaktighet enligt Lundqvist (2018). Till följd av inkludering menar pedagogerna att barnens språkutveckling vad gäller det svenska språket gynnas, samtidigt som barnen blir delaktiga i denna utveckling.

Förskollärare 3 berättar vidare att barnen ska få en så lyckad inkludering i förskolan som möjligt. Vidare tycker hon att barnen med olika bakgrund, erfarenheter, traditioner och kultur

ska ha rätt att vistas i förskolan på samma villkor som alla andra barn. Intervjun med fjärde förskollärare som har arbetat som pedagog på olika förskolor med barn som har svenska som andraspråk förklarar att inkluderingen kräver gemenskap, samhörighet, solidaritet och på så sätt lär sig dessa barn grunden till ett demokratiskt samhälle.

Förskollärare 3 understryker:

“En pedagog måste ha den nödvändiga tiden med vartenda barn för att ta fram barnets förmågor och svårigheter”. Inkludering är lyckad för varje barn som kan bidra med sin begåvning till sin barngrupp. Men tidsbrist, underbemannad personal och även fysisk lärmiljö gör det svårt att börja jobba med barnen från individnivå till gruppnivå.”

Förskollärare 4 säger att det är en stor skillnad på hur de faktiskt bemöter barnen som har svenska som andraspråk jämfört med de andra barnen. Hon upplever det som en spännande utmaning och ett annat sätt att tänka. Pedagog 4 säger att en inkluderingsaspekt “är arbetssättet” för att kunna fånga upp och stärka de möjligheter som redan finns hos flerspråkiga barn. Förskolan ska anpassa sig till dessa barn utifrån deras olika färdigheter.

Förskollärare 2 berättar:

“Vi använder leken där barn bjuds in och kan vara en del av leken. Barnen lär sig att prata och samspeka med varandra genom lek. Sagopåsar, mattepåsar, babblar i leken, rollfigurer gör språkinläringen lite roligare. Att spela mamma, pappa och barn som utför olika uppgifter precis som hemma gör det lättare att ta till sig nya ord.”

Språkutveckling kräver att pedagogerna kommunicerar hela tiden med barnen förklara förskollärare 1.

“Man ska kommunicera med barn hela tiden på olika sätt oavsett om de svarar eller inte svarar. Att peka på saker, att nämna dem, att se bilder och sätta ord på allt det syns är rätt väg till språkinläring.”

Inkludering som begrepp syftar på att alla barn ska få möjlighet att delta i verksamheten utifrån de egna förutsättningarna. Det är viktigt att möta varje barns behov, menar alla pedagogerna i studien. De fyra förskollärarna beskrev begreppets komplexitet och sammantaget så menade de att inkludering kräver tillhörighet, delaktighet, inflytande av alla

kunskap och förutsättningar, samt kräver vikten av en anpassad miljö. Inkludering betyder att alla barn har möjligheten att utvecklas i en särskilt trygg miljö.

Förskollärare 3 förklarar:

“Läroplanen (Lpfö 18) är grundläggande för verksamheten i förskolan och i läroplanen betonas att pedagogiska verksamheter anpassar sig till alla barn utifrån egna förutsättningar, eget behov och intresse.” “Målsättningen i Läroplanen är ett ideal som är problematiskt att åstadkommas på grund av bristande ekonomiska resurser.”

Förskollärare 1 berättar om sin förskola:

“Som en plats där alla känner sig välkomna och har öppet klimat. Barnen i förskolan har tillgång till lärande och de känner sig trygga. Tryggheten skapar öppenhet till utveckling och lärande.”

Förskollärare 1 berättar om sina mångkulturella förskolor där de arbetar med flera barn som har svenska som andraspråk. De poängterar att läroplanen är grundläggande dokument som anpassar sig till alla individer, utifrån deras olika förutsättningar samt behov och intresse.

“Genom att ge barnen möjlighet att göra sina röster hörda samtidigt som de vuxna lyssnar på dem med lyhördhet, kan barnen bli inkluderade på ett naturligt sätt.”

Förskollärarna har jobbat på olika förskolor och menar att de använder sin erfarenhet och sina kunskaper med läroplanen som styrdokument. Inkludering står för tillgängligheten, menar förskollärarna, det vill säga alla barn ska vara med och allt ska vara tillgängligt.

Förskollärare 1 tycker att:

“Alla barn ska känna sig trygga, sedda, hörda och inkluderade på förskolan.”

Personlig integritet respekteras och är viktigt för pedagogerna som jobbar för inkludering. De stödjer och uppmuntrar barn att de ska vara sig själva.”

Förskollärare 2 belyser att de jobbar med material som finns på barnens nivå som en förutsättning för att barnen ska få möjlighet till språkinläring av majoritetsspråket (svenska språket) som i sin tur bidrar till delaktighet och inkludering i sociala sammanhanget. Detta

leder till att barnen blir självständiga och starkare i sin kommunikation med varandra. Det finns tre viktiga faktorer på verksamheten. Man måste tänka på att det ska planeras att barnen blir delaktiga i förskolans miljö samt att hålla sig till tydliga regler, rutiner och strukturer. Det är alltid viktigt att se och höra vad barnen tycker och tänker med det språket de kan. Det viktigaste som pedagog är att låta barnen vara med och bestämma i det vardagliga.

Förskollärare 3 påpekar:

“Det är tjugo stycken barn i en barngrupp och för att det ska fungera så måste de lyssna på varandra. Barnen är med och deltar i dukning, att räkna och vilka projekt vi ska ha. I allt detta används svenska språket”

Förskollärare 3 berättar vidare:

“Vi arbetar utifrån böcker, gemensam upplevelse, rita, återberätta, bildstöd, Takk, sång och musik och rörelse språkfrämjande”.

Förskollärare 4 säger:

“Man bör sträva efter att skapa en god relation och en trygg miljö. Som pedagog kan det vara bra att ha en lista med olika ord på barnets språk som kan underlätta i kommunikation till barnet med stöd från kroppsspråk, gester, TAKK samt att bilder är också goda förutsättningar för barnets lärande av det svenska språket.”

Alla fyra pedagoger nämnde att eftersom det finns flerspråkiga barn försöker de följande:

“Vi lär oss sånger och några ord på deras språk som finns i barngruppen samt samtala om hur det kan vara i andra länder”

Polyglott (digitalt tolkredskap) har även ett bra digitalt redskap där man även kan lyssna på sagor på andra språk. Förskollärare understryker att högläsning pågår i alla vardagssituationer såsom under lunchen, i hallen, under lektid samt att berätta sagor i ateljén med konkreta material och även TAKK språk. TAKK språk (den metod som stödjer kommunikation) att

använda tecknen med tal, som stöd vid språkutveckling, den nivå där barnen befinner sig. Förskollärare 2 förklarade att de använder ett kommunikationsprogram på Ipaden. Ett program som heter "Hej" och det är på olika språk och det är ett redskap som används till barn som inte kan det svenska språket. Alla fyra förskollärare nämnde vikten med språket. Att hur man uttrycker sig med ord, gester, ögonkontakt och med språkets kroppsspråk. Språkutveckling är att identifiera intressen hos barnen. Tillsammans utvecklar man sig själv som till exempel när ett barn tycker om att måla men använder en annan teknik, tillsammans lär man sig av varandra.

Förskollärare 1 säger:

"Barnen är kompetenta, de har kunskaper som är dolda och de visar sitt kunnande till de andra barnen". Förskolans roll i språkutveckling är att fånga där och då barns förmågor. "I vår utbildning skulle vi märka barnens språkliga utveckling."

Förskollärare 2 berättar om sitt arbetssätt där olika sätt används för att utmana och stimulera barn med svenska som andraspråk i deras språkutveckling. Hon menar:

"Leken" spelar stor roll i barnens språk, genom att bjuda in och kan vara en del av deras lek. Barnen lär sig genom lek och samspel med varandra. "Arbetet i mindre grupper är den bästa metoden för språk och samspel."

Förskollärare 1 säger:

"Att dela barnen i mindre grupper är viktigt när det gäller undervisning med ett tema där pedagoger använder olika metoder som sagopåsar, matte påsar, handdukar som kommer på besök till förskolan för att göra det lite roligare i språkinlärningsprocessen".

Sammanfattning

I detta kapitel har jag kortfattat beskrivit intervjuernas innehåll utifrån de kodade orden (inkludering, delaktighet, svenska som andraspråk) som kopplas till studiens syfte nämligen att undersöka hur pedagoger förhåller sig till arbetet för inkludering av barn med svenska som andraspråk. I nästa del, analys av resultatet, ska jag ställa mitt material i ljuset av de valda teorierna och tidigare forskning.

6.2 Analys av resultat

Denna studie har som syfte att utreda hur förskollärare förhåller sig till att inkludera barn med svenska som andraspråk och om det finns, enligt dem, områden som kan förbättras i inkluderingsprocessen. Inkluderingsprocessen i förskolan av barn med svenska som andraspråk är en viktig del av integrationen i svenska samhället. Allt börjar i förskolan säger alla fyra intervjuade förskollärare som markerar inkluderingsprocessens komplexitet. Studiens resultat, utifrån intervjupersonernas svar, visar att förskollärare i sin strävan att följa läroplanen för förskola kan kopplas till Vygotskijs (2005) sociokulturella teori i frågan om språkutveckling. Alla pedagoger påpekar att genom socialt samspel, interaktionen mellan barn eller barn-förskollärare där språk används i dialog blir lärandet av svenska språket betydligt lättare. Förskollärarna strävar efter att ge barn en språkstimulerande miljö som framkallar nya ord för nya upplevelser. Språket är tänkandets sociala medel som utvecklas hos barn i förskolan genom kommunikation där det fångas barns intresse beroende på deras sociokulturella erfarenheter enligt Vygotskij (2005). Pedagogerna i studien berättar att de i språkinlärning anledning ger barnen språkstödande redskap och verktyg för att utvecklas språkligt. Med Säljös sociokulturella teori kan detta hjälpa till att barnen med svenska som andraspråk utvecklar sitt nya språk enligt Säljö (2014). Omgivningen i studiens förskolor ger ord till barn med svenska som andraspråk genom användning av olika digitala hjälpmedel och på så sätt uppnås kontaktpunkter mellan tanke och språk som startar det språkliga tänkandet enligt Vygotskijs (2005) sociokulturella teori. Utifrån Vygotskijs språkutveckling teori bör pedagogerna koncentrera sig på barns språk i dialogerna som uppstår i barngrupperna. I de här momenten kan pedagogerna observera möjligheterna eller hindren i barns språkutveckling och anpassa sitt förhållningssätt genom att styra barns dialoger som Vygotskij menar att det är en "medierad inlärning". För att underlätta och göra roligare lärandet av svenska språket har en pedagog berättat om vikten av de spontana aktiviteterna och festerna som delar barnen i mindre grupper efter gemensamma intressen där vuxna är med och försöker leda dialogerna. De nyformade barngrupperna efter gemensamma intressen bidrar till inkluderingen av alla barn i sammanhanget oavsett deras språknivå. Språkutvecklingen i kommunikationen mellan barn i dessa nyformade barngrupper ger dem

en stark känsla av delaktighet, tillhörighet som stämmer överens med både Vygotskijs och Säljös sociokulturella teori.

Det finns olika syn på tvåspråkiga eller flerspråkiga barns språkutveckling. Innan 1960 fanns det åsikter att det skulle uppstå språkförvirring som skulle bromsa andraspråksutveckling (isof.se 2021). Det här tankesättet att tvåspråkighet är en belastning kan förekomma även idag men pedagogerna i min studie gör övergången från ett eventuellt modersmål till majoritetsspråk på ett didaktiskt sätt där barns befintliga sociokulturella erfarenheter hjälper lärandet av svenska språket. De intervjuade pedagogerna understryker på så sätt Vygotskijs språk teori att mellan olika språk finns det ett delat underlag.

Den inkluderande dimensionen i förskolan för barn med svenska som andraspråk uppnås menar intervjupersonerna i studien för barnen lär sig tillsammans, därmed lärandet av det nya språket händer genom interaktion, nämligen en social integrering.

Säljö (2014) menar att lärandet på förskola uppnås med hjälp av aktiviteterna. Det här kopplas till det som intervjupersonerna i studien berättar om hur aktiviteterna formas för barns inkludering och delaktighet med hjälp av språket. Flera sociokulturella redskap behövs i samspelet mellan barn emellan och barn-vuxna anser Säljö (2014) i språkutvecklings syfte. Detta stämmer överens med förskollärarnas synvinkel på att språkutvecklingen underlättas när språk används (det intellektuella redskapet) för att sätta ord på fysiska redskap, bland annat leksakerna.

I inkluderings syfte av barn med svenska som andraspråk i det sociala sammanhanget ser Säljö (2014) språket som "redskapens redskap". Förskolans barn behöver ett gemensamt språk (svenska) för att kunna kommunicera påpekar pedagogerna i studien som stämmer överens med Säljö (2014) sociokulturella perspektiv att människorna (barn i vårt fall) föds i en kultur men måste så småningom ta sig an den svenska omgivningen. Detta förmedlas till barn på förskola genom samspel (lek o. s. v.) mellanvarandra eller med vuxna (pedagoger) i närheten. Språket utgör grunden för kommunikation och interaktion och barnen tar nya ord från varandra i samspelssituationer vilket ökar lärandet av det svenska språket. För en smidig kommunikation med barn, när deras språk är på en bristande nivå, använder pedagogerna i studien varierande redskap (digitala, leksaker o. s. v.) som enligt Säljö underlättar för barn att hantera omgivningen.

Säljös (2014) sociokulturella perspektiv på lärandet (i vårt fall svenska språket) utgår från aktiviteter mellan människor (barn) som obligatoriskt är sociala och därmed inkluderande.

Den inkluderande dimensionen i förskola för barn med svenska som andraspråk uppnås enligt intervjupersonerna i studien för barnen lär sig tillsammans, därmed lärandet av det nya språket händer naturligt genom interaktion och med detta barns sociala integrering förberedas.

Studiens resultat kan också analyseras från Lutzs (2021) perspektiv på inkludering. Olika dimensioner (social, organisatorisk, fysisk och rumslig, didaktisk) preciserar inkluderingen som begrepp. Den sociala dimensionen är dominerande i förskolans verksamhet enligt Lutz (2021). Intervjupersonerna i studien strävar efter att göra alla barn delaktiga i verksamheten genom att ta fram barnens funderingar om hur de uppfattar sig som en del av det sociala sammanhanget i förskolan. Den organisatoriska dimensionen ansvarar för lärmiljöer och justeringar som vissa barn behöver på förskolan. Här understryker pedagogerna i studien ett behov av mera resurser för att inkluderingen ska organiseras korrekt på förskolor. Den fysiska och rumsliga dimensionen ansvarar enligt Lutz (2021) för rumsliga platser för barn med särskilt behov. En av pedagogerna betonar att vissa barn måste undervisas i mindre grupper för en lyckad inkludering. Det behövs en anpassad planering av undervisningen inom gruppaktiviteter, menar Lutz (2021). Den didaktiska dimensionen ansvarar för barns motivation till lärandet. För detta mottas barnen utifrån egna intressen, erfarenheter och kunskaper, säger alla fyra pedagogerna. I materialet syns att en strukturerad pedagogik tillämpas av studiens förskollärare eftersom det används flera hjälpmedel.

Åldern för barngrupper (1 - 3 år) och (3 - 5 år) gör att pedagogerna förhåller sig varierande till inkluderingsprocessen genom olika strategier till språkinläringen av svenska. Barnen som inte kan uttrycka sig språkligt, oavsett modersmålet, på grund av åldern kan stimuleras, enligt personalen, med materiella leksaker som genererar olika ljudsignaler och ibland olika ord på olika språk från barnen. Barnen som redan kan prata (modersmål eller svenska) kräver mer uppmärksamhet och lyhördhet, förklarar de intervjuade pedagogerna, för en leksak kan nämnas plötsligt på olika språk. Med hjälp av Polyglott (digital tolkservice) kan lärarna förklara att leksaken kan heta annorlunda men alla ska ta till sig det svenska namnet.

Pedagogerna i studien understryker att en social språkmiljö som Norling (2015) presenterar i sin forskning är funktionell i förskolorna där det, genom leken, uppmuntras barnen att prata. Intervjuade förskollärarna kan uppfatta att inkluderingsprocessen kan fördröjas om det använts ett annat språk än svenska i förskolan men samtidigt språkalterneringen mellan modersmålet och svenska gör att barnen inkluderas i samspelet med andra barn precis som Kultti (2012) påpekar i sin teori. Igen Polyglott kan stödja personalen att hjälpa barnen i deras språkinläring.

Språkalternering kan vara svårt för barn enligt pedagogerna. Vissa av dem är duktiga på att hoppa från ett språk till ett annat men somliga barn behöver mycket stöd. Stödet behövs, precis som Lundqvist och Lutz presenterar i sina teorier, för att inte eliminera barnen från den sociala gemenskap som framkallas genom lek. Inkludering kan snabbt förvandlas till exkludering av vissa barn.

Detta har förskollärare 3 påpekat i sin intervju. Hon har erfarenhet i mångkulturella förskolor och hon betonar att mer acceptans, lyhördhet som grund till kommunikationen med barn som har svenska som andraspråk. Enligt förskollärare 3 måste en pedagog ta fram barnens styrkor och ge dem den behövande uppmärksamheten för att inkluderingsprocessen ska lyckas. Karlsudd (2021) visade ju i sin forskning att förskolan ska anpassa sig med sina riktlinjer och kriterier till barnens behov och inte tvärtom precis som förskollärare 3 menade intervjumaterialet.

Alla fyra förskollärare påpekar i intervjuerna att språkinläringen gör, precis som Vygotskij klargör med sin teori, att barnen blir involverade i den kollektiva kulturen och på så sätt inkluderingsprocessen underlättar avsevärt integrationen i svenska samhället när majoritetsspråket behärskas.

Intervjumaterialet belyser att de intervjuade pedagogerna håller sig till riktlinjerna i läroplanen för förskola när det gäller inkluderingsprocessen av barn med andra språk. Endast förskolläraren 3 närmar sig Karlsudds forskning där inkluderingsprocessen startar med individen (barnet) utifrån barns behov och förmåga. Läroplanen för förskola yrkar på att varje barn måste ses som en individ i en kollektiv, men det är svårt att detta verkligen händer på så sätt, påpekar de intervjuade pedagogerna. Studiens syfte att undersöka förskollärarnas förhållningssätt i inkluderingen av barn med svenska som andraspråk visar att pedagogernas arbetsmetod omformas utifrån de svårigheter som uppstår i undervisningsprocessen.

Denna studies syfte var att undersöka hur pedagoger förhåller sig till arbetet gällande inkludering inom pedagogiska ramarna för barn med svenska som andraspråk.

Resultatet belyser studiens frågeställningar: hur förhåller sig intervjuade pedagogerna till arbetet med att inkludera barn svenska som andraspråk i undervisningen? Vilka utvecklings- och förbättringsområden finns det, enligt förskollärare, för inkludering och integration i förskola?

Undersökningen visar att förskollärarna eftersträvar att jobba rätt så noggrant efter allmänpedagogiska riktlinjer från Läroplanen för förskola, ett styrdokument som genomsyras av Vygotskij och Säljö språk teorier utifrån sociokulturellt perspektiv. Studiens intervjuade förskollärare påpekar i sina svar att framsteg i sitt inkluderingsjobb av barn med svenska som andraspråk är görbart i verksamheten.

Förbättringar i inkluderingsprocessen för att svara på andra frågeställningen förs upp av förskollärare 3 som har mest erfarenhet av alla pedagogerna i studien i jobbet med barn med svenska som andraspråk. Det förskollärare 3 menar kan kopplas till Karlsudds studie där inkluderingen börjar med att lyfta upp varje barns behov och förmåga och därefter inkluderas barnet i en barngrupp (ett socialt sammanhang) där hen känner tillhörighet och delaktighet.

Andra förbättringar som behövs för inkluderingsprocessen är, menar pedagogerna, :

- mer resurser i form av extra personal där somliga är flerspråkiga;
- barngrupper med mindre antal barn per en pedagog;
- tillräcklig tid för att föra undervisning på individnivå;
- mindre administrativa uppdrag som förkortar avsevärt undervisningstiden;

Med detta har studiens frågeställningar besvarats.

7. Diskussion:

Denna studie har som syfte att utreda hur förskollärare förhåller sig till att inkludera barn med svenska som andraspråk och om det finns enligt dem områden som kan förbättras i inkluderingsprocessen. Resultatet från intervjuerna (empiri) ska här jämföras med tidigare forskning:

En del av diskussionen är strukturerad efter Lutzs (2021) dimensioner (den fysiska miljön, den organisatoriska dimensionen, den sociala dimensionen, delaktighet) i inkluderingen av barn med svenska som andraspråk. Diskussionen markerar kontaktpunkterna mellan min studiens resultat och Lutzs teori. Inkluderande lärmiljö borde starta från barns intresse menar förskollärare 3 i linje med Lpfö (2018). Den här studiens resultat skiljer sig något, enligt mig, eftersom den visar att vissa pedagoger styr över lärmiljön i den riktning som de bedömer att barnen utvecklas mer effektivt. Pedagogerna i min studie omvandlar barns intresse till en målinriktad utbildning. Det positiva är att startpunkten i utformningen av aktiviteterna är barns idéer enligt förskollärarna. Detta är i linje med tidigare forskning som påpekar tydligt att barns åsikter måste tas seriöst i lärmiljöns skapande. Även delaktigheten och organisatoriska dimensionen är styrda av pedagoger i min studie, trots att de börjar genom att fråga barnen om sina intressen. Den sociala dimensionen i förskollärarnas inkluderingsarbete följer tydliga regler och rutiner som inskränker barnens frihet och fantasi. Å andra sidan, regler och rutiner kan ge trygghet till barnen för de vet vad de ska förvänta sig att det ska ske i barngruppen.

Att utgå från varje barns förutsättningar i språkinlärning som det står i läroplanen för förskola är mycket svårt att genomföra och studiens resultat bekräftar detta. Barn med olika språknivåer hamnar i samma barngrupp vilket är ogynnsamt i inkluderingsprocessen. För en lyckad inkludering av barn med svenska som andraspråk bör pedagogerna jobba enhälligt i arbetslaget, men min studie visar att det finns skillnader i förskollärarnas attityd för lärandet. Pedagoger med lång arbetserfarenhet visar högre engagemang i sitt inkluderingsarbete av barn med svenska som andraspråk.

Inkluderingsprocessen i förskolan av barn med svenska som andraspråk är en viktig del av integrationen i svenska samhället. Allt börjar i förskolan säger alla fyra intervjuade förskollärare som markerar inkluderingsprocessens komplexitet. Åldern för barngrupperna (1-3) och (3-5) gör att pedagogerna går till väga i inkluderingsprocessen genom olika strategier till språkinlärning av svenska. Barnen som inte kan uttrycka sig språkligt, oavsett

modersmålet, på grund av ålder kan stimuleras enligt personalen med materiella leksaker som genererar olika ljudsignaler och ibland olika ord på olika språk från barnen. Barn som redan kan prata (modersmål eller svenska) kräver mer uppmärksamhet och lyhördhet från pedagogerna för en leksak kan nämnas plötsligt på olika språk. Med hjälp av polyglott kan lärarna förklara att leksaken kan heta annorlunda men alla ska ta till sig det svenska namnet. Norling visar att en social språkmiljö där personal genom lek uppmuntrar barnen att prata är bra för att nå resultat. Detta observeras även av alla fyra förskollärare.

För inkludering behöver barnen socialiseringsträning som utförs i barngrupper med gruppaktiviteter. Om vissa barn inte följer normerna (regler och rutiner) för socialisering uppstår svårigheter för barn och pedagogerna. En aspekt som denna studie framhäver är att förskollärarnas sträva om likabehandling, lika värde, demokratisk syn som krävs enligt läroplanen är svårt att uppnås när somliga barn med svenska som andraspråk har svårigheter. Pedagogernas brist på tid och för stort antal barn i barngrupperna är ett hinder som motarbetar personalen i inkluderingsjobbet (socialisering). Därför kan de intervjuade förskollärarna uppfatta att inkluderingsprocessen blir ytterligare motverkad om det används ett annat språk än svenska i förskolan trots att språkalternering mellan modersmål och svenska gör att barnen inkluderas i samspelet med andra barn precis som Kultti påpekar i sin teori. Polyglott kan återigen visa sig vara ett stöd för personalen att hjälpa barnen i deras språkinläring. Språkalternering kan vara svårt för barn. Vissa av dem är duktiga på att hoppa från ett språk till ett annat men andra behöver riktigt stöd. Stödet behövs, precis som Lundqvist och Lutz presenterar i sina teorier, för att inte eliminera barnen från den sociala gemenskap som framkallas genom lek. Inkludering kan snabbt förvandlas till exkludering av vissa barn. Detta har förskolläraren 3 påpekat i sin intervju. Hon har 31 års erfarenhet i mångkulturella förskolor och hon betonar mer acceptans, lyhördhet som grund till kommunikationen med barn som har svenska som andraspråk, dra barn precis som Kultti påpekar i sin teori, Igen polyglott kan stödja personalen att hjälpa barnen i deras språkinläring. Genom frågeställningarna och analysen har jag kunnat visa att i ett inkluderande arbetssätt handlar det om ett tydligt mål och kunskaper för att kunna generera förutsättningar för alla barn.

Studiens resultat visar att det är möjligt att förbättra arbetssättet i inkluderingsprocessen. Enligt förskollärare 3 måste en pedagog ta fram barnens styrkor och ge dem den behövande uppmärksamheten för att inkluderingsprocessen ska lyckas. Karlsudds forskning om att förskolan ska anpassa sig med sina riktlinjer och kriterier till barnens behov och inte tvärtom

framhävs av denna förskollärare. Alla fyra förskollärare påpekar i intervjuerna att språkinläringen gör, precis som Vygotskij klargör med sin teori, att barnen blir involverade i den kollektiva kulturen och på så sätt gör inkluderingsprocessen att integrationen i samhället avsevärt underlättas. Studien indikerar att de intervjuade pedagogerna håller sig till läroplanen för förskola i inkluderingsprocessen av barn med andra språk. Studien visar att förskolläraren 3 har märkt, utan att nämna Karlsudds forskning i sig, att inkluderingsprocessen skulle förbättras om verksamheten (förskolan) anpassas till barnens behov och inte tvärtom.

Läroplanen för förskola betonar att varje barn måste ses som en individ i ett kollektiv, men det är svårt att detta förverkligas som undervisningsplanen kräver. Studien visar att på grund av förskolans förutsättningar (tidsbrist och stora barngrupper) det uppstår en sorts utjämning i inkluderingsprocessen. Barnen syns inte som individer med egna styrkor utan som en individ som följer reglerna för socialisering där egna förmågor kan utplånas klargör studien utifrån förskollärare 3 uppfattning.

Studiens resultat påminner om Karlsudds tidigare forskning med sin modell i inkluderingsprocessen som ett tankeschema, värt att ta med i förskollärarens förhållningssätt där individuella justeringar till enstaka barn kan komma till mervärde i barngruppen.

7.1 Studien gentemot praktiken

För att implementera studiens resultat i praktiken behövs ett nytänkande, en ny attityd från förskollärarna. Pedagogerna eftersträvar regler och linjer utifrån läroplanen för förskola i sitt arbetssätt. Det behövs en rejäl ansträngning och vilja från pedagogerna för att ett förändringsarbete ska ske.

Utbildningar och yrkespraktik är nödvändiga för att studiens resultat ska genomföras och för att pedagogerna ska tänka modernt, nytt inte utan vidare.

Den här studien är relevant för praktiken eftersom den visar på vikten av att en förändring i inkluderande utbildning behövs hos pedagogerna för att höja kvaliteten på inkluderingsarbetet. Studien visar hur en pedagogs attityd kan påverka inkluderingsprocessen positivt om barnet inte bara ses som en individ som förväntas anpassa sig i verksamheten.

7.2 Kritisk reflektion över metodval

Metoden som jag har använt för att ta fram material för studien är ett kvalitativt försök med transkriberade intervjuer. Pedagogernas svar om inkluderande arbetssättet av barn med svenska som andraspråk visar hur de uppfattar studiens frågor.

Intervjumetodens nackdel är att frågorna är för generaliserande och att inte alla respondenterna har haft tillräcklig reflektionstid för att komma med kreativa lösningar i de svårigheter som uppstått i jobbet med barn som har svenska som andraspråk. Studiens frågeställningar borde ha varit mer konkreta om arbetssättet i inkluderingen av barn med svenska som andraspråk. Frågorna borde ha krävt en mer detaljerade följdfrågor utifrån min egna erfarenhet om svårigheterna som uppstår i denna process på förskolan. Men å andra sidan fick jag ut mycket viktig information av de intervjuade, vilket gav ett bra underlag för analysen.

7.3 Förslag till vidare forskning

Barngrupperna är stora till antalet och det finns tidsbrist hos pedagoger som har olika administrativa uppdrag att uppfylla. En framtida forskning skulle kunna undersöka hur tidsplanering och barngruppens storlek påverkar inkludering och språkinlärning av barn med svenska som andraspråk. För denna studie behövs till exempel olika aktörer i olika yrkesroll.

7.4 Förslag till tillämpning av studiens resultat

Denna studie visar att det behövs olika aktörer i olika yrkesroll som samarbetar för att genomföra förändringar. Här följer några reflektioner kring vad som behöver göras för att öka inkluderingen. Kommunen, förskolecheferna behöver ta fram en plan för att pedagogerna ska utvecklas och få ökad kompetens genom kompletterande utbildningar. Metoden skulle kunna implementeras i ett år på två eller tre förskolor och resultatet skulle redovisas för att se det positiva eller det negativa med modellen. Även om alla förskollärare i denna studie visar en positiv attityd till ett ändrat inkluderingsarbete behöver de verkligen förnya sin praxis för att resultatet ska bli verklighet.

Referenser:

Ahlberg, Ann (2013). *Specialpedagogik i ideologi, teori och praktik: att bygga broar*. I.uppl. Stockholm: Liber

Alvehus, Johan (2021) *Skriva uppsats med kvalitativ metod*. En handbok. Liber AB, 113 98 Stockholm.

Den flerspråkiga individen (2021) Institutet för språk och folkminnen.
<https://www.isof.se/lar-dig-mer/kunskapsbanker/lar-dig-mer-om-flersprakighet/den-flersprakiga-individen>

Kvale Steinar & Brinkmann Svend (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur AB, Lund.

Karlsudd, Peter (2021, 1-21) *Improving children's sense of belonging through group-orientated individualisation*. Tidskrift: British journal of Special Education.
<https://nasejournals.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-8578.12383>

Kultti, Anne (2019) *Flerspråkiga barns villkor i förskolan - lärande av och på ett andraspråk:*

Larsen, Ann Kristin (2018). *Metoden är helt enkelt en introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Andra upplagan.

Lutz, Kristian (2021). *Specialpedagogiska aspekter på förskola och skola - möte med det som inte anses lagom*. Stockholm. Liber.AB

Lunneblad, Johannes (2018) *Den mångkulturella förskolan motsägelser och möjligheter*. Studentlitteratur AB, Lund.

Lundqvist, Johanna (2018) *Tidiga insatser och barns utbildningsvägar* inkludering och specialpedagogik. Natur & Kultur, Stockholm.

Larsen, Ann Kristin (2018) *Metod helt enkelt*. En introduktion till samhällsvetenskaplig metod. Andra upplagan: Gleerups Utbildning AB.

Norling, Martina (2015) *Förskolan - en arena för social språkmiljö*. Doktorsavhandling vid Mälardalens högskola, akademien för utbildning, kultur och kommunikation.

Sandell Ring Anniqa (2021). *Mångfaldens förskola Flerspråkighet, omsorg och undervisning* Studentlit Litteratur AB, Lund

Skolverket (2018) *Läroplan för förskolan (Lpfö 18)*

Säljö, Roger (2014). *Lärande i praktiken. Ett sociokulturellt perspektiv*. Uppslag 3:2
Studentlitteratur AB, Lund

Unicef (2020) *Barnkonventionen*. FN:s konvention om barnets rättigheter

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Vygotskij, L., S. (2005) *Tänkande och språk*. Göteborg: Daidalos

Bilaga 1:

Intervjufrågor:

- Hur länge har du jobbat som förskollärare?
- Vad innebär begreppet inkludering för dig?
- Vad är en bra relation med barnen enligt din uppfattning?
- Hur arbetar du för att kunna göra barnen mer delaktiga och påverka sin vardag?
- Hur arbetar pedagogerna med inkludering och språkutveckling i förskolan?
- Vilka arbetssätt använder förskollärare för att utmana barn som har svenska som andraspråk?

Bilaga 2:

Samtyckesblankett:

Samtycke till medverkan i studentprojekt

Hej,

Mitt namn är Yasmin Aluuan jag är student på förskolläraryrket utbildningens flexibla variant. Jag går nu den sjätte terminen av utbildningen och ska skriva mitt examensarbete. I mitt examensarbete intresserar jag mig för inkludering och barns flerspråkighet i förskolan. Syftet med examensarbetet är att undersöka hur förskolepedagoger förhåller sig till arbetet gällande inkludering av barn med svenska som andraspråk.

Jag är tacksam för att ni vill delta i min studie. Detta informationsbrev handlar om de etiska riktlinjerna som följs i arbetet med uppsatsen.

Dokumentationen sker genom ljudinspelning med hjälp av diktafon eller Zoom. Det är endast jag som kommer ha tillgång till materialet under arbetet. Därtill kan min handledare och examinator begära att få se det insamlade materialet.

Allt insamlat material och personuppgifter lagras på Malmö universitets server under arbetet med examensarbetet. Samtyckesblanketterna förvaras oåtkomligt på Malmö universitet och/eller kommer att raderas tillsammans med inspelat material ett halvår efter att examensarbetet är godkänt och klart (vid muntligt inspelade samtycken).

När du samtycker det detta avtal har du blivit informerad om:

- Studiens syfte
- Att ditt deltagande i studien är frivilligt
- Att du när som helst under studiens gång har rätt att avbryta om du inte vill fortsätta ditt deltagande
- Att inga av dina personliga uppgifter kommer att lämnas ut eller röjas. Allt material rörande studien kommer att raderas då uppsatsen blivit godkänd. Ingen data som kan identifiera dig eller din arbetsplats kommer att avslöjas.
- Nyttjandekravet, vilket innebär att de insamlade uppgifterna endast får användas för detta forskningsändamål.

...YASMIN ALUUAN.....

Studentens underskrift och namnförtydligande

Handledare och kursansvarig på Malmö universitet:

Robin Ekelund

Kontaktuppgifter Malmö universitet:

www.mah.se

040-665 70 00

Personuppgiftsansvarig Malmö universitet

Dataskyddsbud dataskyddsbud@mau.se

Typ av personuppgifter Namn, anteckning av lärandesituation, bild och/eller filmklipp samt ditt samtycke till att Malmö universitet behandlar dessa personuppgifter.

Ändamål med behandlingen För att möjliggöra undervisnings- och examinationsituationer i förskolemiljö för studenter vid Malmö universitets förskollärarytbildning.

Rättslig grund för behandling Ditt samtycke.

Mottagare Personuppgifterna kommer endast användas i utbildningssyfte inom ramen för Förskollärarytprogrammet vid Malmö universitet och kommer inte att spridas vidare till någon annan mottagare.

Lagringstid Malmö universitet kommer spara dina personuppgifter så länge de behövs för ovan angivet ändamål eller till dess att du återkallar ditt samtycke. Efter genomförd kurs/program kommer personuppgifterna att raderas. Malmö universitet kan dock i vissa fall bli skyldiga att arkivera och spara personuppgifter enligt Arkivlagen och Riksarkivets föreskrifter.

Dina rättigheter Du har rätt att kontakta Malmö universitet för att 1) få information om vilka uppgifter Malmö universitet har om dig och 2) begära rättelse av dina uppgifter. Vidare, och under de förutsättningar som närmare anges i dataskyddslagstiftningen, har du rätt att 3) begära radering av dina uppgifter, 4) begära en överföring av dina uppgifter (dataportabilitet), eller 5) begära att Malmö universitet begränsar behandlingen av dina uppgifter. När Malmö universitet behandlar personuppgifter med stöd av ditt samtycke, har du rätt att när som helst återkalla ditt samtycke genom skriftligt meddelande till Malmö universitet. Du har rätt att inge klagomål om Malmö universitets behandling av dina personuppgifter genom att kontakta Datainspektionen, Box 8114, 104 20 Stockholm.

Härmed samtycker jag till att medverka i ovan beskrivna studentprojekt, samt bekräftar att jag tagit del av informationen om Malmö universitets behandling av personuppgifter, och Vetenskapsrådets forskningsetiska principer, som säger att

- medverkan baseras på samtycke och detta samtycke kan när som helst återkallas. Alla som tillfrågas har alltså rätt att tacka nej till att delta, eller (om de först tackar ja) rätt att avbryta sin medverkan när som helst, utan några negativa konsekvenser.
- deltagarna kommer att avidentifieras i det färdiga arbetet.
- materialet kommer enbart att användas för aktuell studie och kommer att förstöras när denna är examinerad.

Namn:

Namnförtydligande:.....

Dagens datum:

